

Megjelenik hetenkint háromszor u. m.
kedden, csütörtökön és szombaton.

Előfizetési díj:

Egész évre	10 frt.	o. 6.
Félévre	5	50 kr.
Évnyegyedre	3	"
Egy órára	1	"

Szerkesztői szállás:

belső tordantza 122. szám.

Kiadó hivatal:

középcutza Stein J. könyvkereskedése.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj:

5t hasábon garmond sorért 1-szor 7 kr.
2-szor 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés
után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek:

Bécsben: Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22.)
Haasensteint és Voglernt (Neuer
Markt 11. szám.)
Pestben: Zeisler M. (Király utca 60. sz.)

Nyilvántartási díj:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett
a szerkesztőséghez csimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál
kezelik.

Előfizetési felhívás

a

„K. KÖZLÖNY“

1870. oct.—dec. évfolyamára.

Előfizetési-díj:

octob.—decemberi évfolyamra 3 frt., egy órára
1 frt. o. é.

A

„K. KÖZLÖNY“

magán távsürgönye.

Feladatott Pesten oct. 24. 9 óra 48 p. este.

Érkezett Kolozsvárra 25. 2 óra. 10 p. éjjel.

Tours, oct. 22. A poroszok Verron

lövés után Hecourti erdőbe visszaverettek.

A „Constitutionel“ szerint Oroszország, Ang-
lia, Ausztria és Olaszországgal egyetértőleg
közvetíti a fegyverszünetet.

Az „országos honvédség-egylet“
476-ik számú aláírási íve szerkesztőségünk-
nél van letéve; aláírásokat, adakozásokat
elfogadunk f. october hó végéig. E szent
ügyet a leikes honleányok és hazafiak fi-
gyelmébe ajánlja

a „Kpl. Közlöny“ szerkesztősége.

Néhány igénytelen szó a honvé- delemről.

Bármi legyen a jelenlegi porosz-francia
háború eredménye, annyi bizonyos, hogy
1870 után inkább mint valaha két óriási,
hódításra vágyó, sőt arra utalt katonai ha-
talom közé szorul a monarchia, melynek Ma-
gyarország szövetséges társa. E helyzettel
szemben nem nyújt elegendő garantiát azon
történelmi visszaemlékezés és megnyugtató
öntudat, hogy IV. Béla korában túléltük a
tatár-futást, a 150 éves török uralom alatt
sem veszünk el, s 1848—9-ben dicsteljes
szabadságharcot vívtunk

A veszély, mely nagy szomszédaink
terjeszkedése, falánsága, s a „keleti kérdés“
közvetlen előtérbe nyomulása által, a mi ál-
lamunk függetlenségét, területi épségét, népei
alkotmányos szabadságát fenyegeti, közeli
és oly nagymérvű, hogy ellenében magun-
kat csak az által biztosíthatjuk, ha nemzeti-
ségi különbség nélkül, mint egy ember ál-
lunk a haza és az alkotmányos szabadság
zászlója alá; ha egy fegyverben álló
népet képezünk, mely az ember és ha-
zafi legdrágább javait kész és képes bárki
ellen megvédelmezni, kezét fogva lajthantuli
szövetségeseinkkel, s a szabadságszerető né-
pekkel, mint közös érdektársainkkal.

Nálunk e téren megalkotta parlamen-
tünk a szilárd alapot a honvédelmi törvény
meghozatalával; a deákparti kormány meg-
tette az előintézkedéseket a honvédelmi in-
tézmeny életbeléptetésével és fejlesztésével.

Ellenzéki férfiak is kedvteliséssel pil-
lantanak a százszernyi honvédre — kik közt
nehány ezer lovas. — Ez egyetlen év alatt
valóban nagy eredmény; ha évtizedeink len-
nének a készülődés tovább folytatására, csak
azt kellene mondani: haladjunk ez úton szép
lassan előre és minden jól lenne. Hanem az
idő és mások sem hajlandók mireánk vá-
rakozni; tehát sietnünk kell, nehogy a
végzeteljes „késő“ füleinkbe dörögjön.

A közelebb lefolyt honvéd dandár-gya-
korlatokról sok szakterber elismerőleg nyi-
latkozott. 18 dandár gyakorolta a hadműve-
leteket és kézzel-foghatólág bebizonyította a
hazának, hogy a nemzeti véderő magva
valóság.

A honvéderendszer eredménydúsak bi-

zonyult: jól gyakorolt és fegyvermeztet gy-
lóság és lovasság került ki a turnusokból.
A fegyverzet jeles; a felszerelés hiányain is
napról napra segítve van és lesz; van a ha-
zában fegyvergyárunk, tölténgyárunk; az
útászcsoportok szervezése is megkezdett,
s nemskára minden honvéd keretszázad meg-
kapja a maga golyószóróját; ezzel kapoco-
latban a tűzérési csapatok szervezése sem
haladhat sokáig. Továbbá, a honvédkerületek,
járások beosztása is helyes és célszerű, a
gyakorlatoknál 4—5 nap alatt lehetett ösz-
pontosítani az egész dandárt. Tiszti és al-
tiszti iskoláztatás által sok történet a kellő
keretek kiképzésére is. Szóval, a mit ma
már készen látunk, az idő rövidségéhez
képest sok; de ismét a fenyegető jövődöt
tekintve, a mi még hátra van, a mi elmu-
laszthatlan, sokszorosan több — roppant, be-
láthatlan.

Hadi dolgokban pár hónapi hadjárat
több és hasznosabb tanulságokat szolgáltat,
mint akár egy százados béke.

A porosz-francia hadjárat eseményei
kiapadhatlan kuforrás az okulásra.

A németek diadalaikat nem annyira ve-
zérek jelességének, terveik genialitásának
köszönhetik, hanem azon katonai szervezet-
nek, mely lehetővé tette gyorsan és oly
roppant számú hadakat vetni az ellenre,
melyek annak számát csaknem háromszorosa-
n felülmúlták, s a csapatok jeles képzet-
tsége- és mozgékonyaságánál fogva a vezérek
képesek valának e roppant tömegeket az
adott percben és a kellő helyre villámsebe-
sen öszpontosítani, döntő csatára vezetni.

E sikert a németeknél az eredményezte,
hogy katonai szervezetük páratlan, s polgári
közigazgatásuk ügyes és pontos; a katoná-
kötelezettek összeírása kivételeket, kisikam-
lásokat nem tűr; a behívások táviratilag
történnek, s az illető legénység a kéznél levő
raktárakból felkészülve és fegyverezve azon-
nal utnak indulhat; az elszállítások is erély-
lyel végeztetnek.

E felett, béke idején a katonák otthon
polgári foglalkozásaik mellett tornászat és
cséllövészet által készülnek elé a had ko-
moly műveire; mégis ez elszórt állapotból 8
nap alatt egybevonhatók a hadtestek, me-
lyeknek gyalogsága, lovassága és tűzérsege
mind saját kerületében, illetőleg járásában
van elhelyezve, mindennemű raktáraival egye-
temben.

A poroszok által Sedanig kivitt cso-
dás eredmények mutatják, mit képes a harc-
téren elérni egy oly ország, mely olcsón,
sok, jól felszerelt és jól betanított katonát
tart, nem a kaszányákban, hanem a családi
tűzhelynél, mégis maga idején terem a csa-
tatéren s ellenfelét még ereje kifejtése előtt
legyőzi.

Mi mindezekből reánk nézve a ta-
nultság?

Az, hogy nálunk is pontosabban
eszközölnö a hadkötelesek összeírása; a
vizsgálat legyen szigorubb; a keretek ki-
képzése folytattassék nagyobb mérvben,
ugy, hogy rövid időn honvédszázalaink
száma legalább is megkétszerezessék;
állittassanak torna- és lövészs-egyletek; ezek
által képeztessék az ujoncz harcos a gyors-
puskával élni tudó katonává, mert a hagyó-
mányos vitézség és kitartás még nem elég
ma a győzelemre; ügyesség és számítás pa-
ralyzálják ma a hősiességet, lelkesedést; a
franciák bámulatos bravórral küzdöttek,
mégis megverettek az őket folyvást körül
özönlött sokaság által, mely learatta a töl-
tényeikből kifogyott hőseket, s ezek a gyors-
puska hatása mellett, legtöbbször rohamra
nem is gondolhattak.

A feladat tehát az lenne, lehető leg-
gyorsabban megszaporítani honvédsé-
günket; sürgetni a hazai ezredek saját to-
borzó kerületeikbe elhelyezését, hogy így
mozgósíthatók legyenek kellő gyorsasággal
és ne kellessék, mint 1859-ben, pozsonyi fiuk-
nak Kolozsvárra berukkolni az 51-dik ez-
redhez.

De hasonlóra kell sürgetnünk lajthán-
tuli szomszédainkat, annál inkább, mert ott
a honvédség még csak a papíron van;
a serezek ott is minél messzebbre
hányatnak a verboszirtól. Pedig a mig az
így marad, s az önkormányzat mellett he-
tek mlva küldetik be a behívott tartalékos

vagy szabadságos, addig hiába számítunk
arra, hogy ellenfeleink elé — monarchiánk
nagyságához mért számú hadsereggel, maga
idejében léphetünk; — ugy az is álom ma-
rad, hogy jól gyakorolt és sok katonát, ol-
csón tartunk készen a haza védelmére.

A hadi dolgokban ma az idő inkább
pénz, mint valaha; 2 milliós hadsereg sem
használna, ha ellenünk pár héttel előbb küld-
het nyakunkra, 600,000-et, mielőtt t. i. mi
csak 300,000-et is helyére állíthatnánk. Ne
késünk, nehogy elkéssünk.

Egy kiszolgált katona.

Jóakaró ujjmutatás.

△ E lapok 124-dik számában mi is meg-
emlékeztünk azon közjogi habarcsról, melylyel bi-
zonyos dr. R. Th. kedveskedett a konokabb ószá-
szoknak, („Herm. Ztg“ 257. sz.) a magyar királyi
belügyér ideig. statutái nyomán elhunyt, ódon ala-
ku királyföldi egyetem életre hívása mellett,
s az új, democraticus id. rendezés ellen követ-
kardot. A mint vártuk, ép ugy történt; az „ifju
szászok“ lapja is szelölteteti a Doctor közjogi hó-
bortját és az eszélyesség magvas tanácsaival
áll elő. Bár nagyon is kétkedünk abban, hogy a
jóakaró figyelmeztetés Dr. R. Th. urat jobb utra
téríthesse, szükségesnek látjuk a „Sieb. Blätt.“
(84 sz.) cikkének eszmemenetét megismertetni;
hisz ez is lehet egy adat a királyföldi aspiratiók
megfoltatására.

Az „ifju szászok“ lapja mindenekelőtt arra
emlékezteti a neki hevült Th. doctort, hogy az
1867/8-ban együtt ült, nagycobbára ószászokból
alló 22 tagu egyetem mindvégiglen sem tudott
tisztába jönni azzal, mennyire és mire terjed
ki az univerzitás hatás- és jogköre. Később
ugyan megbizták a nemzeti levéltár feltgyelőjét,
hozza az acrából tisztába, mi volt hajdan az
egyetem illetéke-ségi köre — felelet reá azonban
maig sem érkezett. De föltéve — ugymond a
„Sieb. Bl.“ hogy ez egyetem oly független és be-
folyásos volt a rendiség korában, mint vala-
mely lajthantuli landtag ma, mit jelentene e tény
constatálása a parlamenti Magyarországon,
melynek legfőbb és törvényes képviselése az or-
szággyűlés, a törvényhozás, melyben az egész or-
szág, nemzetiségi különbség nélkül képviselve van.

A „Sieb. Blätt.“ felfejti, hogy „a nemzeti
egyetem intézményének az alkotmányos Magyar-
ország keretébe való beillesztése, tagadhatlanul
sok nehézséggel jár; annál is inkább, mivel
a szükségilesek meglehetősen gyakorolják mind-
azon jogokat, melyek a megyegyűléseket megille-
tik, s az egyetem, mint közeg, a szász kerületek
és a parlament közt alig számíthat rokonszenvre
az irányadó körökben, és pedig azért nem, mert
ez ük ségességét nem látják be“. Itt aztán
hangsúlyozza a „S. B.“ azt, hogy a nemzeti egye-
temnek, mint a fundus regius összképviselésének
fenntartása a szász népesség hő óhajtaása; bi-
zosítékot lát ebben a nemzeti tovább fejlőd-
tetésre; a szász politikusoknak tehát oda kellene
müködni, ha t. i. a nemzeti érdek vezérli őket, —
hogy ezen intézmény fennmaradjon, oly alak-
ban és hatáskörrel, mely nem állana ellen-
tétben a most létező állam intézményekkel. Ezért
roszálja a Doctor lépését, ki akkor paradiroz a
rég eltemetett történelmi joggal, midőn még ille-
tées helyen nincs eldöntve, vajjon a fundus re-
gius municipalis kérdésében az egyes székek
képviseléseitől, avagy az egyetemtől kérjenek e
véleményt.

A „Sieb. Blätt.“ megmagyarázza Th. doctor-
nak azt is, hogy az „egészséges politika“ a meg-
levő tényekkel számol s a jelen viszonyok közt
igyekezik lehető sokat elérni. A szászok fel-
adta tehát a nemzeti képviselőlet intézményéből
„megmenteni“ a mennyit csak lehet, s hatáskör-
ét annyira „kiterjeszteni, mennyire azt a tör-
vények megengedik.“ Közös erővel kell tehát az
egyetem egybehívását sürgetnünk, szem előtt tart-
va azt, hogy ez csak „a jogilag létező s a
magyar király által szentesített ideig Statu-
ták alapján lehetséges.“ Ezen nézponthól indúlva
ki, a „S. Blätt.“ Dr. Th. azon állítását, hogy csak
az ódon egyetem lenne tárgyalásra jogosítva, —
falutornya politikának nevezi; mert ez az ógye-
tem ma se tényleg, se törvényesen nem létezik;
azok a testületek sem léteznek, melyek tagjait vá-
laszták, s nem képzelhető józanon oly mód, mely-
lyel a 22 elhunytat ismét fel lehetne támasztani.
A „Sieb. Blätt.“ nem tesz kifogást a Doctor „po-
litikai álomlátásai“ ellen; de azt megfontolandó-
nak véli, hogy a cél, melyet elérni minden

pártnak érdekében áll: véglegesen rendezni a
Királyföld municipalis viszonyait; ennek pedig
homlokegyenest ellene dolgozik az, ki minden
áron szítja az oppositiot; ki mindenkép megki-
vánja bénítani a tanácskozást, holott egyebet sem
tud, mint negalni; mert, hogy a régi communitá-
sok az ódon regulatív pontok értelmében visz-
szaállittassanak, erre komolyan a Doctor se
gondolhat. Czikke tehát nem lehet egyéb,
mint a jövő rendezés megakasztására, buzás-ha-
lasztására célzó eszköz; minek könnyen az le-
hetne a következtése, hogy az érdekelt kérdésben
„egyszerűen mellőztetnék“ az egyetem; val-
jon ez által nyerne-e a nemzet, erre bizonytal
minden józan politikus nemmel felel.

Midőn a „Sieb. Blätt.“ az egyetem közeli
egybehívásáról szökött, azon valószínű föltevés-
ből indult ki, hogy illetékes helyen ugy véleked-
nek, miszerint a törvényben említett „illetők“ alatt
az egyetem értendő, s így ettől kell véle-
ményt kérni; tehát ez által alkalom nyílnék az
összképviselőt utján jövőre is erősíteni a nemzeti
egytvértartozást, s a befolyás lehető mértékét meg-
menteni. A legközelebbi egyetemtől függend e
célzt elérni: mérséklet által, számolva a té-
nyekkel, s a megváltozott idők és viszonyokat fel-
ismerve. A „Sieb. Blätt.“ reméli, hogy erre nézve
meg lesz az akarat az egyetemi küldöttekben —
daczára a Th. doctor cikkeihez hasonló nyilatko-
zatoknak, melyeket a „Bote“ „figyelemremé-
ltó nézetnek“ nevez — azon uton haladni, mely
célhoz vezet, a törvényesség és gyakor-
lati politika utján.

A „Sieb. Bl.“ nyilatkozata után nagyon érde-
kes lenne tudni azt: vajjon dr. Th. nézete pri-
vat hóbort-e? avagy párttörédék nyilatkozata;
mert az utóbbi esetben, ha a kormány egyetemet
hívna egybe, csak a buzás balasztásnak és okta-
lan tiltakozásnak adna lábat, — ha t. i. nem csak
egyesek vágnak a feudum husos fazékai után.

Orvoslatot igénylő községi bajok.

II.

2 or a községre nézve igen veszélyes szo-
kássá vált az is, hogy a közelebbi években egé-
szen megszűnt a legelésző állatoknak közpásztorok
gondviselése alatti legeltetése.

Régebben volt minden községre fejős, med-
dő, borjú, ökör, 16 stb. pásztor külön-külön. Ma
már ezek megszűntek, s e helyett minden ember,
ki marhát tart, külön pásztorról kell hogy gondos-
kodjék.

Ez eljárásnak akkor még volna értelme, ha
a községekben a birtokok akként volnának tago-
sítva, hogy mindenik kisebb vagy nagyobb föld-
birtokosnak földje egy-egy tagban volna kiszakít-
va, mert így ki ki csak saját földje használatára
lenne útvala legeltetési tekintetben is. De midőn a
községi birtokok nagyrészt még nincsenek tago-
sítva, s a hol tagosítva vannak is, a kisebb birto-
kosok nem egy tagban, hanem fordulókra osztva,
társaságilag vették ki birtokaikat, hogy az ugyne-
vezett nyomás által legelővé válandó határrezt,
vagy az állandó közlegelőtől kiszakított helyet,
melyek egyébiránt rendesen érintkeznek a többi tila-
lom alá eső fordulókkal, akként használják lege-
lési tekintetben, hogy mindenki tetszése szerint
külön őrizet alatt járathassa a közlegelőkön bar-
mait; ez, azt hisszük, a jó renddel meg nem egyez-
tethető, sőt káros és veszélyes következményi akár
gazdászati, akár erkölcsi tekintetben kiszámíthat-
lanok.

Ugyanis, kik a köznép közt élünk, mindnyá-
jan tudjuk, hogy közlők a különben legbecstü-
lesebb is mily keveset csinál a tilalmas megron-
tásából, a más termékeinek felprédálásából; mert
mindenik, már mint gyermek, pásztorokdason kezd-
ve az életet, megszokta a más vagyont nem sokra
becsülni. Innen van aztán, hogy az egymásnak
okozott károkat rendesen egymásnak meg sem té-
ritik. A ki pedig kára megtérítését követeli, annak
méltányos követelését a kártevő ugy tekinti, mint
valami méltatlan buzavonást, s az aljas, alattomos
boszuállás ezért előbb utóbb aligha kimarad.

Felemlítük-e még ezeken kívül azt is, a mi
legfontosabb, hogy ezen veszélyes legeltetési mód
következtében a népnevelési törvény szenved hajó-
törést; mert a legeltetési idő beálltával az iskola-
köteles gyermekek egy nagy része pásztorokká
válván, azoknak iskolába visszatérítését bi-
zonyára nem eszközli az az iskolai szék és köz-
ségi előjáróság, melynek magának is iskolaköteles
gyermeke pásztorrá lett.

De ha az iskolaköteles gyermekek nem hasz-
nálatlanok is fel pásztorokra, s az iskolába já-

rás az által hiányt nem szenvedne, minthogy a pásztorok rendesen az iskolakötelezettségen túl eső növényekből telnek ki, kérdjük: minő haszna van erkölcsi tekintetben a legjobb tanító működésének is, ha a kezei közül kiküldt azon növényeknek, kiknek ő elméletileg a mások vagyonának tisztelgésben tartását szívósa kötötte, alkalom nyílik a tettek mezején, azzal ellenkezőleg járni el, midőn még a becsület és erkölcsi érzete nem vált erősebbé, az önérdék és ideiglenes haszon melletti érdeklődésné, kivált, ha a mellé egy kis fáradsági dévajság is csatlakozik?

Bizonyára, mi azt hisszük, hogy az iskolázatásnak, a népnevelési intézmények működésének úgy lenne áldásosabb haszna, ha egyszerűen arról is lesz intézkedés, hogy az iskolából kiküldt néző minél kevesebb alkalom nyíljék az iskolákban elcsúsztatott erkölcsi szabályokkal, elméleti elvekkkel meg nem egyezőleg cselekedhetni.

Ezekből kifolyólag nézetünk szerint egy községben sem kellene megengedni az egyes és külön pásztorokdák, és fentebbi elég fontos okokon kívül még azért sem, mert ez évenként sok ezer meg ezer kezét von el a munkától, a dologtól, szokatlan bűnös heverésre és így a nemzetgazdaságra is károsan hat.

3-or. Ezelőtt általános szokásban volt a töröküz és szőlő zsendülésével a kutyák megkötése, mint a mely állatok, tudvalevőleg, ezen termékekben, valamint a gyümölcsben is nagy károkat okoznak. Ma már erről sem intézkedik sem a községi elöljáróság, sem a szolgabírói hivatal. Pedig valóban sokra megyen azon kár, melyet ez állatok tesznek. Nem ártana a régi jó és hasznos szokást vagy rendszert ismét feleleveníteni.

Szóljunk-e még arról is, hogy a mindinkább terjedő szerbtűvis kiirtására nézve az intézkedést szigorúan meg kellene újítani, hogy ez által gátolassék ezen kártékony növény elterjedése? melynek irtásáról, ha most erősen nem intézkedünk, majd unokáink is átkozni fognak bűnös hanyagságunkért.

Előadjuk-e azt is, miszerint a községekben az ital, hús, és egyéb árulási mértékekre nincs semmi felügyelet, sem arra, hogy valaki minő bűst vagy italt árul? Férasszunk-e az olvasó türelmét azzal is, miszerint elmondjuk, hogy községekben a rend- és békeháborítók, az éjjelenként ordító rézszegek megzabolázására nézve kevés rendőri felügyelet van; hogy vasárnap és ünnepeken is már délelőtti oly lármá, oly kiabálás történik néha a központi utcákon, piacokon, hogy ha valamelyik hitfelekezet temploma e tájt van, az egész isteni tisztelet meg van zavarva? stb. stb.

De talán elég is egyszer ennyi a községi bajok felsorolásából. Ezeket is azért soroltuk elő leginkább, hogy bár óhajtanók, miszerint a jó rend, iránt akkora fogékonysággal bírnának a községek, hogy ezen visszaélések megszüntetéséről keblileg tudnának intézkedni; de midőn tudjuk, hogy köznépünk még az általa is rosznak ismert megsokasokat, visszaéléseket sem egykönnyen változtatja meg magától, hanem a felsőbbeségtől várja az intézkedést: a felsőbbeség, illetőleg a megyei tisztség a községekkel érintkező szolgabíráit felelősség terhe alatt köteleznék ezen visszaélések megszüntetésére s a jó rend megszilárdítására.

Azért soroltuk elő mindezeket, hogy mint a köznép közt élők, s így ennek erényei s bűnei is ismeretese, mondjuk ki, hogy: ámbár óhajtjuk, miszerint a községi törvény megalkotásakor a községek minél több önkormányzati jogot nyerjenek, mindazáltal a most divatozó kártékony, sőt veszélyes visszaélések, rendellenességek megszüntetésének bölcs eszközeiről sem kell addig is megelégedni.

H. S.

TÁRCZA.

Miksa császár és III-ik Napoleon.

B. Estvan ezredes naplójából.

II.

Mexikó városának utcáit kihalva, türesek valának. Mintegy sápadt kísértet emelkedett ki a császári palota a tömegből, és semmi sem mutatá rajta, hogy lakva lenne; csak két álmos úr jár alá s fel a főkapu előtt. Gyorsan rohogott kocsim kifelé, míg a Pueblas kapu előtt egy tiszt értesített, hogy a fedezettel mellém adott kísértet parancsaimat várja. „Előre”, kiáltám, s kocsim sebes vágatva haladt tovább, kísérve Afrika pusztáinak huszonnégy fiától, kiket Napoleon — civilisatio végett — Mexikóba hurcolt.

Minden akadály nélkül értem el a vera-cruzi kikötőt, hol sürgönyeimet átvéve, pár óra múlva az elutazásra készen álló gőzhajón valék.

Havannában hallottam először az Austria és Poroszország közt kiütött háborúnak hírért, mely a külföldben is borús kedélyemet még inkább lehangozta.

Harmincz napi utazás után szerencsésen elértek a sz.-nazairei kikötőt és pár óra alatt Párist. Ah! minő kimondhatatlan érzelmeket keltenek föl ezen kevés szavak: „Páris.” — Páris osodaépítőmunkái, kellemes kertjei, könnyelmű lakói, tükrös, raony- és selyemtől fénylő kávéházaival, éter-

Legújabb táviratok.

A „K. Közlöny” eredeti távsürgőnye.

Feladatott Pesten okt. 22-én 8 ó. 30 p. estve.

Érkezett Kolozsvárra 23-án 2 ó. 10 p. regg.

Neufchateau-ból írják: Bazaine 14-kén kitört, megsemmisített 27 porosz zászlóalját és 2 ezred lovasságot, elvett 193 vagon eleséget, lőkézletet. Az ostromlók kifárasztván, többször friss csapatokkal felváltattak. Bazaine két óránként riadót fuvat, ágyuztat, szüntelen zaklatván a poroszokat, kiknek a typhus és álmatlanság mellett Bazaine a legveszedelmesebb ellenségük.

Versailles, okt. 21. Ma egy órákor a francziák jelentékeny erővel és mintegy 40 tábori ágyúval kirohantak Mont-Valérienből, azonban a 9. és 10. gyalogsági osztályok egy csapata, valamint az 1. gárdalándwehrered által — mely a 4. hadtest tűzérének ágyúzása által fedeztetett — a Szajna jobb partjáról visszaverették. Eddig 100 fogolytöbbet és két tábori ágyúnak elvétele van constatálva. A mi részünkről a veszteség aránylag csekély. Ha ezen csatáról — a mint kétéledni nem lehet — a francziák részéről újabb győzelmi jelentés adatik ki, ez a legjobb bizonyíték leendő iránt, mily rendkívül nagyon megelégedettek elleneink. Blumenthal tábornoknak egy harmadik távirata ugyanezen csatáról szól, hozzátevén, hogy a két ágyú az 50. gyalogezred által vétetett el.

A német hadmivetelek Orleánsnál megakadói látszanak. Legalább a táviratok semmiféle további előnyomulást a Loire felé nem tudósítanak, s a tórsi kormány-delegatio sem látszik biztonsága iránt nyugtalanodni. Ellenben Vesoul elfoglaltatott a badeniek által s Dijon bombáztatása is megkezdett.

München, okt. 21. Ingolstadtból újabb muníciók vonatokat mennek Münchenbe. A bajor csapatokból Saarbrückön át 3 hét alatt 16 ezer beteg érkezett vissza, köztük 2000 sebesült; a többi vérhas- vagy typhusban szenved.

Brüsszel, okt. 21. A Soissonst elfoglalt 25 ezer főnyi sereg St. Quentin ellen nyomul. Bourbaki az északi hadseregek főparancsnokságát veszi át s Lillebe váratik.

Brüsszel, okt. 22. A poroszok három kilométernyi távolban állanak Amienstől, mely város védelmi állapotba helyeztetik. Azt hiszik, Bourbaki tbk 30,000 emberrel ide fog indulni.

Brüsszel, okt. 21. October 20-án éjjel a párisiak igen heves kirohanási kísérleteket tettek Chatillon táján. Egy magánlevélből arról értesülünk, hogy a poroszok meg egyetlen üteget sem voltak képesek felállítani a nélkül, hogy az erődök ágyúi azokat szét ne robbanták volna.

Doleból, a szabadszapatok főhadiszállásáról jelentik, hogy Garibaldi tábornoki főnökévé Frapoli ezredet és hadsegédévé Tanara őrnagyot nevezte ki. (Frapoli 1859-ben hadügyminister volt Modenában s 3 hét alatt egy 30,000 főnyi sereget állított ki.) Már 5000 ember indult ki 2 üteggel, Menotti, Canzio, Pasqua, Gattorno és Sartorio alatt, a számukra kijelölt harctérre.

Berlin, okt. 22. A Versaillesba megérkezett testőr landwehr az Orleánsba parancsolt 22-ik hadosztályt fogja helyettesíteni. A bombáztatás 26-ra van kitűzve. A külföldi hatalmak fegyverszüneti kísérletei — mond a Kreuz. Zig — hiábavalók. Az ügyek nem állanak úgy, hogy ettől békét lehetne várni, hanem nekünk magunknak kell a békét Európa számára garantörni.

Bécs, okt. 22. A „Corresp. Warrens”, mint hiteles dolgot jelenti, Angolország a hadakozó fo-

meivel, minő mély benyomást gyakorol mindez az idegen kedélyére.

Mily különös ellentét a távoli csendes Mexikóból ezen csillogó, fényes élet közé sodortatni. Az átmenet oly hatalmas volt, hogy eleinte olybá tettszött, mint valami gyönyörű álom. Csak midőn kocsim a „grand hotel” előtt megállott, ébredtem fel. Sietve vettem le magamról utazó öltönyt, s kevés percz múlva, mint egy valóságos párisi dandy hajtattam a császári követési palota elé. Itten legnagyobb fájdalomra Almonte tábornok által arról értesültem, hogy a császárnő kevéssel azelőtt már elutazott, s hogy küldetése célja Napoleon császárnál tökéletesen meghiusult. Utasítva lettem egyszerűen, hogy Párisban még néhány napot töltsék, hogy az angol hajó által hozott németi tudósításokat magammal vihessem Miramareba, hol ekkor a császárnő tartózkodott.

Elvégezvén ekként a tábornokkal beszélgetést, eltávoztam, hogy élvezhessem azon szórakozásokat, melyeket csak Páris nyújthat. Régi ismerőseimet régi helyükön ismét feltaláltam. Provenceaux Vefour, St. Priest, Maisson Doré és termei régi fényükben még mindig ragyogtak; az izletes kis „chambres privées”-ok bor, asszony- és zenére teremve, még mind fennállottak; mindenütt ama lármás, coquetizáló, kedves, szeretetreméltó francia nép. Szolgálatra kész pincérek, pompás illatú étkekkel megterhelve jártak, keltek most is vidám nevetés és élces „chansonnetek”-től vizhangzó kis „chambres privées”-okban; még min-

leknek hivatalosan ajánlá a sürgős fegyverszünetet, minek folytán remélhető, hogy a fegyverszünet a legrövidebb idő múlva lehetővé teendi a francia nemzeti gyűlékezet egybehívását.

Angolország élénk óhaját fejező ki az iránt, hogy Austria, Oroszország és Olaszország a fellépésben gyámoltsák.

Az october 13-diki csata Páris alatt.

A „Journal Officiel” jelenti az oct. 13-iki ütközetről: Mintán az utóbbi napokban az ellenséges csapatoknak jelentékeny mozgalmak jeleztek, a kormányzó elhatározta támadó kémszemlélet tartatni a 13. hadtest, Blanchard hadosztálya által, melynek állása jobb felől Issy mellett, bal felől Cechan mellett van. Blanchard tábornok oszlopokba osztotta csapatait; jobb felől az elsőnek Clamart irányában, a középsőnek (Lusbielle tábornok alatt) Chatillon felé, a balnak (a Coted'or és az Anbe mozgóból állva) Bagnaux felé kellett üdöni. Ezen mozdulatok, melyek a Montrouge, Vanvres és Issy erődök folytonos tüze által támogatottak, nagy rendben és élénkséggel hajtottak végre.

A kormányzó Schmitz tbköt, a maga tábornoki főnökét a jobb szárnyra küldötte, hogy ügyeljen a miveletek összehangjára. Vinoy tbk. a 13. hadtest parancsnoka, tartalékát a Montrouge erőd előtt állította fel. Nem 5 órákor, mint mondták hanem 9 ó. reggel egy ágyúlövés Montrouge erődéből adá csapatainknak a türelmetlenül várt jelt. Az Orleáns kaputól a brijeresi redontig, a szélső általunk megszállott pontig, csapataink tömegben voltak felállítva és a hullámozatos tér által védve.

A Montrouge erődöt jobbra hosszas sikság terjed Meudonig. Elöl Bagnaux és a chatilloni magaslatok fekszenek a villejuifi síkterrel szemben.

9¹/₂ órákor összes posztóink iszonyu tüzet kezdtek meg. Az ellenség csak gyengén felelt. Még nem készült el, vagy valami meglepetést készített számunkra? Egy órai igen heves ágyúzás után csapataink futó lépésben előre sietnek; élükön a Cote d'or mozgó nemzetőrsége. Katonáink szoronysegezve foglalják el az ellenséges állásokat, az iszonyu árak semmi sem áll ellen.

Hiába fordítja meg a puszkákat egy váratlanul meglepett porosz zászlóalj; e eszt már nagyon sokszor használta az ellenség, mely minket ily módon biztonságba ringatva, közel engedett magához és azután a legnagyobb közelből reánk lött. A zászlóalj tétova nélkül megtámadtatott és széttörőn szétment.

Mozgó nemzetőreink rohanó lépéssel sietnek előre és benyomulnak Bagnauxba. A templomig nem találnak komoly ellenállást, de ide érve élénk puszkázást fogadtatnak. A pincékből, ablakokból, padlás nyílásokból lönek katonáinkra. Minden ház egy-egy vár, melyet minden áron el kell foglalni. Csak lépés lehet előrenyomulni. De szerencsére segítégek érkeznek.

A 35. és 70. serezed, valamint a 12. 13. és 15. lovasezred behatnak a faluba. A házról házra, utcáról utcára való elkeseredett harc tovább folyt. Végre két és fél órákor le vannak küzdve, nem minden veszteség nélkül, az utolsó akadályok. Dámpierre gróf egy golyótól találva elesik, és vérrel borítva kiáltja mozgó nemzetőreinek: Előre! Látam e hős katonát átfutni mellet; fél óra múlva halva volt.

Szerencsétlenségre az ellenség minden oldalról erősítést kap. A bajorok után a heseniek, aztán a poroszok jönnek. Mint a hangyák sietnek elő minden oldalról. A harcot nem lehet folytatni

dig durrantak a palaczkok dugói és gyöngyözött az édes mámorító pezsgő, minőt csak Lothringia állíthat elő.

Ah! ez a párisi élet!

Egy hosszas nékülözés és nyomorúság által fokozott vágygyal üritém rendre a párisi élet gyönyöreit. De kevés ideig, mert Almonte tábornok rögtöni betegsége szükségessé tevő a követégnéi jelenlétemet.

Itten értesültem, hogy Napoleon hadsegéde, Castelnau tábornok rendkívüli küldetésben Mexikóba utazik, hogy Miksának egy, Napoleontól sajtókezűleg irt levelet kézbesítsen.

Ezen hír nagy hatással volt mindnyájunkra, mert meg voltunk győződve, hogy Napoleon felhasználja a császárnő távollétét és titkos terveinek egyikével ismét meglepi a világot.

A császárnőt erről értesítvén, töle azon megbízást kaptuk, hogy Napoleon levelének másolatát megszeresszük.

Minthogy a követ halálos beteg volt, Metternich hercegtől pedig mitsem remélhettem, kénytelen voltam a külügyministert fölkérni, hogy Napoleon császárnál számomra kihallgatást eszközöljön.

Még aznap értesítettem, hogy a császár este 8 órákor St.-Cloudban fog elfogadni.

Lázás türelmetlenséggel vártam az estvét, hogy St. Cloudba mehessek. Napközben nem ehettem, se nem ibtam semmit, mert a császártól

ezen szűnet nélkül megújuló tömegek ellen; kezdődik a visszavonulás, mi a golyózápor közepette jó rendben hajtatott végre.

A Montrouge erőd, mely, hogy csapatainkat ne találja, egy óra óta hallgatott, megkezdte ismét a tüzet. Roppant tengerész-ágyú mely nyílásokat okoznak az ellenes éges sorokban. Egyszeremind egész tűzérégtük az orleáni uton foglal harcállást.

A tűz iszonyu, a poroszok még mindig előnyomulnak. — Száz méternyire az erődötől az 1-ső zászlóalj két mobiljét, és a 70-dik ezred egy katonáját emeltem fel, kik oldalam mellett porosz golyóktól elestek. Az ellenség e szerint nem egészen 1000 méterre közeledett úteinkhez. 4 órákor mindennek vége volt.

38 mecklenburgi, kik a tegnap ejtett száz fogolyhoz tartoztak, fél 6 órákor a tengerész gyalogság által a tábori karhoz, a Vendome-térre vezettettek. Legnagyobb részük igen fiatal emberek, állott, mindnyájan igen megelégedve látszottak lenni. Némelyek nevettek is. Az éhség legkevésbé sem látszott őket gyötörni, de külsejük igen piszkos volt.

Mikor a Montrouge kapun át Párisba bevonultak, a tömeg, mely megtudta, hogy mecklenburgiak, elkezdte kiáltani: „Le a poroszokkal!” hogy mintegy megértesse velük, mikép gyűlöletük csak ezeknek szól. Mintán a poroszok fegyverszünetet kértek halottaik eltemetése végett, 11 órától 5 óráig fegyvernagyvás adatott nekik.

A déli erődökön kívül Renire szerencsés csapás intéztetett a párisi nemzetőrség csatárai által, Thierard parancsnok vezérlete alatt. Ezen zászlóalj, melynek fegyelmét és szilárdságát Ducrot tábornok különösen kiemelte, előrsőkre küldetett, honnan folytonosan kémszemléket tart. Ugyanezen zászlóalj csatárai ma éjjel Renilben egy erős porosz csapatot leptek meg, mely épen két ház felgyújtásával és két torlasz elrombolásával volt elfoglalva, és ez alkalommal husz embere megöltet.

A csatatérről.

Tours, okt. 20. Az oct. 18-iki párisi hivatalos újság közli Favre nek Bismarck gróf köriratára, a ferrieresi találkozás tárgyában adott választ. — Favre azt mondja: Jó, hogy tudja Franciaország, mekkora Poroszország dicvágya. Poroszország nem éri be két tartomány meghódításával, hanem hidegvérrel, rendszeresen iparkodik megsemmisítésünkön. Franciaország léte vagy nem léte forog kockán. Midőn Franciaországnak békét ajánlottak három departement árán, egyszerűen megkínálták gyalázatával. Franciaország ezt visszautasítja. Franciaországot balálal akarják bűntetni. Ez a tényállás. Ha Franciaország legyőzöttnek is, felegyenesedettten állna a szerencsétlenséget. Franciaországnak talán szüksége volt ezen legfőbb megpróbáltatásra és újjáalakítva fog alóla szabadulni.

London, okt. 21. Egy teljes ostrom telep érkezett meg Páris alá, az erődök bombázása végett. A francziák Meudonba bombákat vetnek. — A „Cambrin” gőzös Derrynél hajótörést szenvedett, mely alkalommal 170 ember veszett oda.

Berlin, okt. 21. (Hivatalos.) Versaillesból jelentik 20-ról: A 19-ről 20-ra menő éjszakán a francziák az erődökből erősen ágyúznak; és a gyalogság ismételen előrohant a Chevillynél felállított porosz előrsőkre. Porosz részről nincs veszteség.

A Maastrichti lévő hadsereg egy osztálya 17-kén megszállotta Mont-Didiert. 14 tiszt és 178 mozgór esett fogságba. A Sternaynál lévő élmezési parancsnokság e hó 11-kén, a Montme-

érkezett két fontos tudósítás csaknem ördültötevének.

Késégsbeesve jártam szobámban fel s alá, miglen inasom valahára a császári fogatot jelenté. Lerohantam a kocsihoz, s egy percz alatt Páris zajos utcáin kívül valék.

Még nem volt időm a császárral folytatandó beszélgetés programjáról gondolkodni.

Álltám, hogy töle azon levél másolatát megszerelni lehetetlen; legfeljebb a császárnő óhaját érinthettem csak; másodsor Castelnau tábornok küldetése, valamint a császárnak Biaritzba tervezett elutazása egészen zavartá tettek.

Mig így gondolataimba elmerülve, azonkat rendezni hiába igyekeztem, a st.-cloudi kastély tűnt fel szemem előtt.

Előttem feküdt tehát Napoleon kedvenc mulató helye pompás parkjával. A kastély fényesen ki volt világítva, mivel a császár Biaritzba elutazása előtt utolsó estélyét adá, hogy maga körül gyűjtven kedvenc hiveit, őket még egyszer láthassa. A kastély körüli vasrácsozatot sűrű néptömeg vette körül, kíváncsian szemlélve az érkező vendégeket.

Miön a kapuelőtti úr a császári fogat megpillantá, fegyverbe kiáltott s a nép életelontgott, hogy az elkésett vendéget megláthassa.

A fogat azonban nem a főkapunál hajtott be, hol egyet kertilve, egy oldalkapunál hajtott be, hol egy gazdagon öltözött cerberus állott őrt, s ki hatalmas hangon kiálta felfelé: „Monsieur le Colonel Estvan.”

K. Gy.

dyből történt kirohanás következtében megszüntetett.

München, oct. 21. Ingolstadtból újabb muníciós vonatok mennek Münchenbe. A bajor csapatokból Saarbrücken át 3 hét alatt 16 ezer beteg érkezett vissza, köztük 2000 sebesült; a többi verhas vagy typhusban szenved.

Darmstadt, oct. 21. Rezonvilleből 18-ról érkezett hírek szerint a csernoizói csapatok teljesen utászok; azt hiszik, hogy Bazaine egy kétségbeesett végső kirohanást fog eszközölni, mint hogy — egy szökevény állítása szerint — a polgárság által kényszerítették, hogy döntse el a dolgot.

Nancy, oct. 19. Az Orbaiból Montmirailba vivő von a porosz élelmiszer-szállítmány egy része elvételét a fedezeti német katonaság lefegyvereztetett.

Berlin, oct. 20. (Hivatalos.) Versailles, oct. 19. A koronah. hadseregének 22. szakasza a 4000 főnyi ellenséget tegnap Chateaudunnél megverte, a várost rohammal bevette s több foglyot ejtett; a mi veszteségeink jelentéktelenek.

Tours, oct. 20. Párisból oct. 19-éről szóló a léghajón ide érkezett hírek jelentik: A poroszok az elmúlt éjjelen megtámadták a redoutokat, Hantes bruyeres és Bicetriet; azonban két ízben három három óráig harc után győzelemteljesen visszaverték.

A Washington utazása.

A „Gazette de Cambrai“ így írja le a „Washington“ léghajó utazását, mely a város közelében szállt le a földre:

A „Washington“ léghajó elindult Párisból 12 óra reggel 7 $\frac{1}{2}$ órakor, és négy órával később, azaz 11 $\frac{1}{2}$ óra felé nyolcz kilométerre Cambraitól, Carnières közelében szállt le egy rúd Avenues nevű helyen.

A léghajón, melyet Berliant léghajós vezetett, sok levent és a kormány képviselői, valamint magánosok számára feladott sürgönyökön kívül, a külügyi miniszterium egy küldötte, Lefaire ur is volt, ki sürgönyökkel Bécsbe küldetett, és egy alárendelt hivatalt, van Rosebecke, ki belga születésű és a galambok kibocsátásához és igazgatásához ért.

Mi láttuk a három utazót; egy a léghajót is, mely őket Cambraiba hozta. Tegnap közszemlélet végett ki volt téve az alpraeftura udvarán, hova sokan elmentek azt megtekinteni.

A „Washington“ utazása sajátos körülményekkel volt összekötve. Elinduláskor a léggömb nem emelkedett 500 méternél magasabbra. Ily magasságban tartani lehetett a poroszok golyóitól: ezek csakugyan nemsokára körül is fűtyültek a három utazók fölé; sőt némelyek a gömb szövedébe fúródtak, minek folytán sütyedt, és még világosabbá téve az utazók helyzetét.

Tehát gyorsan a végső eszközökhöz kellett folyamodni: a homokos zsákok mind ledobattak; a hajó sebesen 1200 és 1500 méterre emelkedett. Így a puskagolyók már el nem érheték, de még nem volt biztosítva az ágyugolyók ellen, melyeket most utána kezdtek küldeni. A szél élénkebb lett és a vészély elbámultnak látszott. De még nem, mert felőrával később a hajó újra sütyedni kezdett: egy város felett lebegett, mely kétségeltlenül ellenség által volt megszállva, mert háromnegyed óránál tovább igen tartós puskatűz kelle kiállnia.

Ugy látszott, mintha a szelek szándékosan csendet tartanának, hogy a három utazót kitegyék a porosz golyókra... Végre erős szél kezdett fújni dél felől: ez megmentette őket; de ez egyszerre mind veszélyre lehetett. Szédítő fergeg által hajtatva, a léggömb nyilsebesen haladt, hol emelkedve, hol leszállva, a légűzönlet szerint, követve a vihar hódító menetét. Végre annyira sütyedt, hogy majd megérintette a földet, — ez a cambrai pályaudvar mellett volt — felemelkedik a légbe, visszazökken: a léghajós kedvezőnek tartotta a percet, hogy a négyszáz méter hosszú kötéllal ellátott horgonyt kivessze. Siet. Gyorsan kibontja a kötelet; egy percig, egy másodpercig sem szabad késnie, mert a szél még dühösebb kezd lenni, a horgony közeledik a földhöz, meg vannak mentve, beértek a kikötőbe, az utazás szerencsésen vége ment. Bravo! De van még veszély; a legördülő kötélt megkapta a léghajót, és lerántatik az ürbe... esik. Halála bizonyosnak látszik; de egy halatlan, bihetetlen szerencse következtében a kötél feltartóztatik. Ezen közel 20 métert tevő esésben csak könnyű harcölásokat kap, egy tagja sem törött el: ez csodás.

A léggömb, mely a másik két utazó vezetésére van bízva, folytatja útját: a horgony megfogja a földet; megingatja a hajót és gömböt; haladnak, fákba ütköznek és letörnek; a hajó a földhöz ütközve Lefairet most kivetli; az utazó, a belga, a legnagyobb hidegvértséget tanúsítja. A kötélet segítségével, mely a hajót a gömbhöz csatolja, felmászik az utóbbihoz és kérdésekkel felhívja; kezeivel kiszakít szövetéből egész nagy darabokat. Végre lankad a szürnyeteg; letlepszik; az oda sietett parasztszok, mintegy kétségbe, megállítják.

A szegény belga még nem érte bajainak végét: a parasztszok porosznak nézték és fenyege-

zőleg viselték magukat irányában „Tegyetek velem a mit akartok, kiáltá nekik a legnagyobb hidegvérrel, de előbb segítséket megmenteni a sürgönyöket, melyeket számotokra Párisból hoztam. Szaggassátok, tépjétek szét a gömböt és tartások vissza a hajót, mely fontos irományokat tartalmaz... Ha akartok, engem is tartások vissza.”

E szavak, melyeket a körülmények parancsolt a gyorsasággal és meggyőződéssel mondott, megnyugtatták, nagyon is gyanakodó parasztjainkat.

Nemsokára oda érkezett Bricont ur, kertületi tanácsos és Carnières polgármester. Ez fogadta az utazót és becses szállítmányát. Csakhamar örömmel látták közeledni Lefaire urat, ki a leszállás helyétől néhány száz méter nyire leestett volt; a két utitárs, örvendve, hogy annyi baleset után ép egészséggel találkoznak, egy ösztönszerű mozdulattal egymás karjai közé vetették magukat.

Az expedíció vezetőjének, Bersant léghajósának sorsát még nem tudták. Egy paraszt jön szaladva azon hírrel, hogy az megmentetett és hogy nem messze egy majorban állják.

Három negyed órával később Briconet ur, asztalánál egyetű a három utast, kik három óra táján beértek Cambraiba és a postára vitték az öt nagy zsákban magukkal hozott sürgönyöket.

Érdekes apróságok.

2 francia hős. Két, a franciák ritka bátorságáról tanuszkodó hőstettét jegyezhetünk fel. Az egyik a Chevilli ütközetben történt. Egy érdemjese katonára 42 ik ezredből az ütközet alatt ügyes célzótehetségével tűnt fel; minden lövése ellenséget talált. Egyszerre egy bomba pattant szét közelében és ez mindkét kezét érte. Jobb kezét teljesen elveszté, bal kezén két uja érintetlen maradt, a többi három pedig össze volt zuzva. A derék katona imig megbenitva sorából kilépett és kapitányához fordulva engedélyt kért a távozásra. E bátor harcos neve Hardy. A másiknak hőse három matróz a Szajna flottillától. Mindhármán meghívat nyertek kapitányuktól, hogy egy könnyed csolnakot, melyet Bas-Mendonnán elvezettek, visszazserezzenek. A matrózok e célból szalmával bekötötték egész testüket és egy rossz naszáddal az ellenséges part felé usztak. Mihelyt csolnakukat elérték, a poroszok észrevették őket; azonban ezek, dacára az erre támadt golyózápornak, minden sérelem nélkül, sikert arattak.

Két király. Vilmos király oly hatalmas fejedelem ez időtájt, hogy nem mérkőzhet vele hatalomban sem a „fejér csár“, de még a „nap fia“ sem. S ime mégis akadt egy halandó, a ki merészen szemé közzé bátorodik nézni, s az is — zsidó. Csak hogy persze olyan zsidó, a ki színté király, — pénzkirály. Berlinben most igen savanyu arczal beszélnek a Rothschild családról. Ez a család, habár az öreg Jónás, északnémet szövetségi consul volt, oly „meyer“ magavisetlet tanusított (így írja egy berlini levelező) a porosz király iránt, hogy ez „végre“ la Ferrièresből — a pénzkirály kastélyából — áttette a főhadiszállást Versaillesba. Mielőtt azonban ennyire került volna a dolog, még előbb néhány „beves“ jelenet fordult elő, miután a jószágigazgató még pénzért sem akart sem ételt sem italt adni. A pénzkirály asztalánál tehát majd éhen halt a vér és vaskirálya. Végre is a diabolus familiásnak, ki már annyiszor segített a bajon, Bismarcknak kellett előrukkolni. Ez váltott az igazgatóval néhány komoly szót, mire aztán „terülj asztal“ lett, hogy csak úgy roskadozott bele. Rothschild özvegye bécsi születésű ugyan, de annyira francia szellemű, hogy az ostrom dacára is Párisban maradt s legkevésbé sem hatott rá, hogy 10 milliót érő villája a császári szállítás miatt maradt, az által hogy a porosz király bele költözött volt. — Egyébiránt kérdés, nem pusztul e még el, még pedig éppen azért, hogy a porosz király bele költözött volt.

A pénzkirály családja és a vér és vaskirály tehát kiestek egymás kegyéből, annyira, hogy még Ferrières is megvetés tárgya lett annál, kinek felelet nyújtott a vihar ellen.

Bezzeg Versailles annál nagyobb kegyben áll a porosz királlyal. Elengedte a rá kivetett 400,000 frank hadisarcot, „minthogy a város jól viselte magát.“ Oct. 9 óta Versaillesba német hivatalos lap is jelen meg, francia nyelven, „Moniteur de Vers.“ cím alatt. Rendeltesse az, hogy több százezer példányban nyomják, és a példányokat léghajókból Páris fölé szállítják. Dr. Mahler berlini aerona-uta Metzről Versaillesba már meg is érkezett, hogy e tervet végrehajtsa.

A „Siele“ egy levéltörédket közöl azon föltevés ellen, mintha Napoleon egyáltalán nem gondoskodott volna magáról.

A levéltörédk mely állítólag egy Pietrihez, Napoleon wilhelmshöhe magánitkárához lenne intézve, így hangzik:

„Ön azt meri mondani, uram, hogy ön ura

(Votre Sire) egyetlen garast sem helyezett el külföldi pénztárakban. Ön megmutatott önnek, hogy ön vagy rosszul van értesülve, vagy pedig titkolja a valót.

Azon helyzet, melyet Párisban elfoglaltam, megengedi, hogy okos szót mondjak Napoleon pénzügyéről; és én nem félek attól, hogy saját kincstárnoka Mr. Thulin, ki különben igen becsületes ember, megbazudtolhasson.

Ime Bonaparte Napoleon Lajos külföldön elhelyezett pénzei:

1854-ről Bazing testvéreknél Londonban 4 millió. 1855-ről a Victoria banknak 6 millió. 1856-ról Kindlet és társánál Bécsben 3 millió. 1860-ról J. P. Jackernél Mexicóban 14 millió. 1863-ról tanisi kölesön 3 millió. 1864-ről török kölesön 5 millió. 1866-ról New-Yorkban Browa fivérek közvetítésével 10 millió. 1867-ről orosz kölesön Funder Comp. és Piitz közvetítésével Pétervárott 6 millió. 1869. A császárné egy Santander melletti jószágot vett Don Trupita közvetítésével 3 millió. 1870. Ugyanő Alcoy jószágát Alicante közelében 2 millió. Amsterdamban Berg von Dusseknél külföldi czim alatt vásárlások 7 millió. Összesen 63 millió.

Most önön a sor uram megmondani, mennyi pénzt helyezett el gazdája francia földön, mi engemet illet, én nem tudok egyébről, csak egy bizonyos „kis hülyg“ részére tett átiratásról, de itt sem számot sem nevet nem mondok. 1-ső oct. 1870. Max. Pol.“

UJDONSÁGOK.

(—) A katonai tudományból maig sem kezdetek meg lyceumunkban az előadások; pedig a honvédelmi miniszterium e végre két jeles katonatisztet jelölt ki, Münster h. százados és Taubler h. főhadnagy személyében. Ugy halljuk, hogy ezideig e tanfolyamok hallgatására nagyon kevesen irattak be magukat, s ez lehet oka az előadások tovaladásának. Saját érdekükben s a hazafiság nevében figyelmeztetjük, kérjük főtanodánk fiatalágát: méltányolja ez ügy fontosságát, s ne mellőzze a katonai szakismeretek megszerzésére kínálkozó alkalmat; ezekre mai napság nagy szüksége van mind a lelkes magyar ifjúságnak, mind a hazának. Reméljük, hogy rövid időn azon kellemes birrel kedveskedhetünk t. olvasóinknak, hogy Münster és Taubler katonai tanár hazánkiai s u folt padok előtt tartják előadásait.

(—) A mitrailleusekkel való bánásmód betanulására, mint jó forrásból halljuk, honved fő és altisztek rendeltettek fel Bécsbe menendők; a kolozsvári honvédkerületből is e napokban indulnak el az e célra kijelölt egyének. Eszerint tehát a mitrailleusek kiosztása a honvédség számára közel idő kérdése.

× Francia rokonszenv a gyermekek közt. A felső-észenetuzai kisdudóvó intézet tanítója néhány nap előtt lelkesen beszélt a keze alatt levő kisdudoknak a francziák szomorú sorsáról s a szükségéről, minek a sebesültek ki vannak téve. A rendszert zajongó gyermekserg tanítóra függesztett szemekkel, a legnagyobb csendben hallgatta végig a „tanító bácsi“, ki az ők szívükhöz szolt. Mikor pedig vége volt a beszédnek s hazabocsájta a honapró sarjadékat, egyik közülük a nevelő elé lép, kivesz zsebéből egy krajczárt, mit a mamácska pogácsára adott, s átadta tanítójának azon szavakkal: „a szegény francziáknak. Adjatok ti is barátaim!“ És mozgásba jött minden kis kéz, minden zseb a keresgélő ujjakaktól feszült ki, s a jó lelkű kicsinyek nagyrésze mi pénzök volt, átadták a „szegény francziák számára.“ Másnap pedig még többet is hoztak. Isten éltesse őket.

— Deák Farkas, min. fogalmazó és címzetes titkár, az igazságügyi miniszteriumban valósgos min. titkárra nevezetett ki. Örvendünk az érdem és képesség iyetén méltánylásán.

(—) A közös hadügyminiszterium tudósítása szerint az 1871 évi ujonez illeték a magyar osztrák monarchiára 94,475 emberben állapított meg. Ebből a magyar korona országaira 39,329 ujonez, és 3924 póttartalékbeli legény esik.

(—) Ujonezási ellenőrzés. A cs. k. közös hadügyminiszteriummal egyetértőleg, f. hó 28-án a honvédelmi miniszterium kebeléből egy bizottság küldetik ki, melynek feladata leendő a katonai tekinélyekkel összeköttetésben mindazon egyéneket, kik az 1868. 1869. és 1870. évben az ujonezások alkalmával alkalmatlanoknak találtak és így megszabadultak a katonakötelezettségtől, újabb vizsgálatnak vonni alá. A honvédelmi miniszterium által Benard osztályfőnök és Máriássy János honvéd-ezredes küldettek ki a bizottság tagjainak. A kormányknak szándékban áll, ilyképen az ujonezásoknál érvényesíttetni szokott mindenféle partfogásnak erőlyesen útjába állani. Igen helyes intézkedés!

(—) (A ki kutat — talál!) A „Herm. Ztg.“ 259-dik számában valaki a pesti első magyar jogászygylésre pillant vissza, s egyebek közt azon akad meg a szeme, hogy Magyarország sok jeles jogásza: Pauler, Wenzel, Hoffmann, Schuierer, Löwe, — német nevű, s hogy ezek az urak a német jogirodalommal juttattak fel a magyar tudomány magaslatára.

— A kolozsvári keresked. és iparkamara f. hó 28-án d. u. 4 órakor rendes gyűlést tart. Fontosabb tárgyai lesznek: 1) A kir. közjegyzőkről szóló törvényjavaslat. 2) A kamara 1871-diki költségvetése. Kolozsvárt, oct. 20. 1870. Az elnökség.

Gabona ár Kolozsvárt oct. 20-án 1870.

(Alsó a. mérő, középpár.)

Tisztabúza 5 frt 10 kr. Elegybúza 3 frt 90 kr. Rozs 3 frt 58 kr. Árpa — frt — kr. Zab 2 frt 30 kr. Törökűza 3 frt 98 kr. Pityóka 1 frt 50 kr. Marhahús fontja belváros 21, külvárosban 21 kr.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Octob. 24-én: 5% Metaliques 100 frt 57.10. 5% Nemzeti kölesön 100 frt 66.80. Kamat 57.10. 1860. Kölesön 93.40. Bankrészevény 713. Hitelintézeti részvény 200 frt 257.40. London 10 ft st. 100 frt. 23 $\frac{1}{4}$ kr 123.40. Ezüst 122.—. Ca. királyi arany 5.93. Napoleondor 20 fran. 9.87.

Földtermentesítési kötvények: Magyar 78.—. Temesi 76.75. Erdélyi 75.—. Horv.-Slavon 79.50.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

A közönség köréből. *)

A kéz az Ezsáné, de a hang a Jakóbé. T. szerkesztő ur! A „K. Közlöny“ idei 111-ik számában a mult september 6-án tartott háromszéki biz. gyűlésről megjelent tudósításban különösen két interpellatio van kiemelve, s mind kettőben nevem felemlítve. Az interpellationak már természeténél fogva rövidnek s csak a főpontra szorítkozónak kellett lenni, ott mindent el nem mondhattam; a tudósítás pedig a rövidítés és fordítás által csak az értelmet zavarta, homályosította. Az ügy érdeme, ugy a nyilvánosság kívánja, hogy a kérdések tárgyalása tisztán álljon az olvasó előtt. A sz. urat tisztelettel kérem, méltóztasson becses lapjában ezen felvilágosításnak helyet adni.

Interpellációim első pontja a volt, hogy a fk. bíró ur a felső-csernatonai felelgeszakadásról nem hivatalos közegei, de hirlap útján értesült. A felelet a késedelmet bevallotta s a val kívánt megnyugtati, hogy az illető tisztviselő megdöcöcött, s meghagyattott, hogy jövőben hasonló esetekről lovasposta útján értesíttessék. E felelet szerintem nem kielégítő, mert Háromszéket a székházától, s nem a négy mértföldre fekvő Miklósvártól kell kormányozni. Ha a fk. b. ur betekig távol vagy, s a rögtönös intézkedést igénylő ügyek is oda küldetnek, a kormányzás még nehezebbé és lassabbá válik, s báálhat azon eset is, hogy míg Róma deliberat, Saguntum perit.

A 2 ik pontot most elhallgatom, minthogy arra ezután fog a f. k. b. ur felelni.

A 3 dik pont volt a Vadason kereszttől, Körispatakról Középpajtán át Erdővidékére mért közlekedési utvonal.

Ezen út készítése 1867-ben határozottatott, s már öszel a földmunka kész volt. 68-ban a vonal felhagyásával más méretett, s munkába is vétetett. Ekkor történt, hogy munkaközben október közepén több zalányi és kálnoki polgár, s két nappal később a kálnoki bíró is, zsandárok által Szentgyörgyre kísértettek, s ott a köztömlőczben a bíró 18, a többiek pedig 20 napig fogva voltak. A bíró hivatalától is megfosztották, de 69-re megint megválasztván, ok volt arra, hogy a tezeknek átadásák, s az egyesbírság a mérnök s egy hajdu tanutetele után el is ítélte.

Mig a Vadason innen ezek történtek, tul a második vonal felhagyásával 1869. június vége felé egy harmadik méretett, s elkészítése fogantatba is vétetett. Ide járult, hogy e vonal Nagyajta községének egy felfogott szép erdejét vágta kereszttől. Ekkor néhány nagyajtai polgár a zsandárok által Szentgyörgyre kísértetvén, a köztömlőczben kiállott többnapra szenvedés után — hír szerint — pénzzel vásárolták meg szabadságukat.

Ez a tényállás.

A f. k. b. ur a tudósítás szerint is beismer-te, hogy „a helyszínré lett kiszállása alkalmával a felismert mérnöki hibák folytán méreitek a parralel vonalak.

E feleletben bevallva van az is, hogy a fk. b. ur a felismert mérnöki hibákat is magára vette, s a törvényes utról eltérve, saját felelősségére tett mindent önhatalmilag, s a képr. bizottmány jogába vágott, midőn önféjleg új, meg új vonalokat méretett s csináltatott. De a személyi szabadságot és büntető igazságot is megsértette, midőn a hibás mérnök jelentésére több tisztos, birtokos személyeket elfogatott, mint törvényes rendelkezések ellen szegtlőket (?). S talán éppen a fk. b. ur állott a törvénytelenség és erőszak terén, midőn a népet oly munkára kényszerítette, mire alkotmányos értelemben joga nem volt. A közmunkaerő és községi erők nem olyanok, mint a Csáky szalmája. Ötvenezer napszám s az állami vagyonnak nagy értékű része, az erők, megérdemlik a törvényes óvatosságot és értelmes szakértők felhasználását.

*) Az e rovatban megjelölt cikkekért csak a saját hatósággal szemben vállal felelősséget a Szerk.

